

kelijk ameublement met inbegrip van het zilverwerk voor de bediening van Doop en Avondmaal; ten platte lande de pastorywoningen met hun tuinen en in tal van dorpen met hun schat van pastoryland; en eindelijk zoo in de steden als in de vlekken (en hun combinatiën), alle pand en eigendom, roerend en onroerend goed, collecten, tienden of floreenen, inschrijvingen, interessen en schuldvorderingen, die op welke wijze ook geplaatst, ten bate der kerkekassen strekken.

Men behoeft slechts even het gezamenlijk kapitaal, van wat een gewone dorpsgemeente aan gebouwen, landerijen en fondsen bezit in den ruwe te schatten, en deze som met circa 1300 (het aantal onzer dorpsgemeenten) te vermenigvuldigen, om te beseffen, wat indrukwekkend getal van millioenen reeds onder dat woord van kerkelijke goederen schuilt, ook al laat men de veel rijkere stadsgemeenten nog buiten rekening. Tot dusverre nu ging het beheer over die ontzachtelijke bezittingen niet van de kerk uit, maar van den Staat. Die inmenging, hoe vreemd ook bij den eersten oogopslag, vindt toch in de geschiedenis dier bezittingen genoegzame verklaring. Natuurlijk is het alleen de overheid, die het onvervreemdbaar bezit van stoffelijke goederen kan waarborgen. Toen dus in de dagen der Hervorming de Roomsche kerkgemeenschap in ons vaderland uitsprong, en de gemeente zich op nieuwe grondslagen zocht te constitueeren, kon ze alleen met gedoogen en op gezag der overheid zich als eigenaresse gedragen van de onmetelijke bezittingen, die aan de ontbonden kerkgemeenschap hadden toebehoord. Het grooter deel dier goederen is haar dan ook door den Staat betwist. Al wat klooster-eigendom was geweest, werd door den Staat aan zich getrokken, en aan de op nieuw zich constituerende gemeenten in dezen lande, mét de kerkgebouwen alleen die goederen overgelaten, die aan die kerkgebouwen verbonden waren of tot onderhoud der geestelijken hadden gestrekt. Ja, zelfs die goederen werden haar nog niet